

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί των προτάσεων κανονισμού σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου και για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών

(Το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στα EN, FR & DE στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 32/12)

I. Εισαγωγή

I.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 28 Φεβρουαρίου 2013, η Επιτροπή ενέκρινε τις ακόλουθες προτάσεις (στο εξής: «προτάσεις»):
 - Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ) (στο εξής: «πρόταση ΣΚΕΕ») ⁽¹⁾.
 - Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (στο εξής: «πρόταση ΠΚΤ») ⁽²⁾.
 - Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ) (στο εξής: «πρόταση τροποποίησης») ⁽³⁾.
2. Οι προτάσεις διαβιβάστηκαν στον ΕΕΠΔ για διαβούλευση αυθημερόν. Ο ΕΕΠΔ είχε την ευκαιρία να διατυπώσει άτυπα σχόλια στην Επιτροπή πριν από την έγκριση των προτάσεων.
3. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για την αναφορά στη διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ η οποία συμπεριλήφθηκε τόσο στο προοίμιο της πρότασης ΣΚΕΕ όσο και στο προοίμιο της πρότασης ΠΚΤ.

I.2. Ιστορικό

4. Το 2008 η Επιτροπή ενέκρινε την ανακοίνωση «Προετοιμασία των επόμενων σταδίων όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» με την οποία πρότεινε νέα εργαλεία για τη μελλοντική διαχείριση των ευρωπαϊκών συνόρων όπως, μεταξύ άλλων, ένα σύστημα καταχώρισης εισόδου/εξόδου (στο εξής: «ΣΚΕΕ») για την ηλεκτρονική καταχώριση των ημερομηνιών εισόδου και εξόδου υπηκόων τρίτων χωρών, και ένα πρόγραμμα καταχώρισης ταξιδιωτών για τη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων εκ μέρους των καλόπιστων ταξιδιωτών (στο εξής: «ΠΚΤ»). Εξέτασε ακόμη το ενδεχόμενο θέσπισης ηλεκτρονικού συστήματος άδειας ταξιδιού (ESTA) για υπηκόους τρίτων χωρών που είναι απαλλαγμένοι από την υποχρέωση θεώρησης.
5. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε τον Δεκέμβριο του 2009 επικύρωσε τις προτάσεις αυτές οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης ⁽⁴⁾. Εντούτοις, στην ανακοίνωσή της του 2011 σχετικά με τα ευφυή σύνορα, η Επιτροπή ⁽⁵⁾ έκρινε ότι η καθιέρωση ESTA έπρεπε να αποκλειστεί σε αυτό το στάδιο, «διότι η δυναμική συμβολή του στην ενίσχυση της ασφάλειας των κρατών μελών δεν θα δικαιολογούσε ούτε τη συγκέντρωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τέτοια κλίμακα, ούτε το οικονομικό του κόστος και τον αντίκτυπό του στις διεθνείς σχέσεις» ⁽⁶⁾. Ανέφερε ακόμη ότι είχε την πρόθεση να υποβάλει προτάσεις για ένα ΣΚΕΕ και ένα ΠΚΤ κατά το πρώτο εξάμηνο του 2012.
6. Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε τον Ιούνιο του 2011 ζήτησε να επισπευσθούν οι εργασίες για τα «ευφυή σύνορα» και να θεσπιστούν το ΣΚΕΕ και το ΠΚΤ ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 95 τελικό.

⁽²⁾ COM(2013) 97 τελικό.

⁽³⁾ COM(2013) 96 τελικό.

⁽⁴⁾ «Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες» (ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1).

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 25ης Οκτωβρίου 2011, με θέμα «Ευφυή σύνορα — Επιλογές και μελλοντική πορεία» [COM(2011) 680 τελικό].

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα ευφυή σύνορα, ό.π. σ. 7.

⁽⁷⁾ EUCO 23/11.

7. Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 διατύπωσε παρατηρήσεις επί της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τα ευφυή σύνορα, η οποία προηγήθηκε των προτάσεων, σε επιστολή που απέστειλε στην Επίτροπο Malmström στις 12 Ιουνίου 2012 ⁽¹⁾. Πιο πρόσφατα, στις 6 Ιουνίου 2013, η ομάδα εργασίας ενέκρινε γνωμοδότηση με την οποία αμφισβητούσε την αναγκαιότητα της δέσμης μέτρων για τα ευφυή σύνορα ⁽²⁾.

8. Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται στις προαναφερθείσες θέσεις, σε παλαιότερη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ ⁽³⁾ επί της ανακοίνωσης του 2011 της Επιτροπής για τη μετανάστευση ⁽⁴⁾ και στις προκαταρκτικές παρατηρήσεις του ΕΕΠΔ ⁽⁵⁾ επί των τριών ανακοινώσεων για τη διαχείριση των συνόρων (2008) ⁽⁶⁾. Λαμβάνει ακόμη υπόψη τις προτάσεις και τις απόψεις που διατυπώθηκαν κατά τη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης την οποία διοργάνωσε ο ΕΕΠΔ σχετικά με τη δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα και τις επιπτώσεις της στην προστασία των δεδομένων ⁽⁷⁾.

1.3. Σκοπός των προτάσεων

9. Ο σκοπός της πρότασης ΣΚΕΕ καθορίζεται στο άρθρο 4: η πρόταση αποσκοπεί στην καλύτερη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, την εφαρμογή της πολιτικής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, τη συνεργασία και τη διαβούλευση μεταξύ των συνοριακών αρχών και των αρχών μετανάστευσης. Η πρόταση προβλέπει τη δημιουργία ενός συστήματος με στόχο:

- α) την ενίσχυση των ελέγχων στα σημεία διέλευσης των εξωτερικών συνόρων και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης·
- β) τον υπολογισμό και την παρακολούθηση του υπολογισμού της διάρκειας της επιτρεπόμενης διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στους οποίους χορηγείται άδεια βραχείας διαμονής·
- γ) την ταυτοποίηση των προσώπων που δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τους όρους εισόδου ή διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών·
- δ) τη διευκόλυνση των εθνικών αρχών των κρατών μελών όσον αφορά την ταυτοποίηση προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων·
- ε) τη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων για τις εισόδους και εξόδους υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την ανάλυση.

10. Το σύστημα θα διευκολύνει την παρακολούθηση της επιτρεπόμενης διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών παρέχοντας με ταχύτητα ακριβείς πληροφορίες στους συνοριοφύλακες και στους ταξιδιώτες. Θα αντικαταστήσει τα σημερινά συστήματα διά χειρός σφράγισης των διαβατηρίων, τα οποία θεωρούνται χρονοβόρα και αναξιόπιστα, και θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της διαχείρισης των συνόρων ⁽⁸⁾.

11. Θα συμβάλει, ακόμη, μέσω της αποθήκευσης βιομετρικών δεδομένων, στην ταυτοποίηση των προσώπων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου ή διαμονής στην ΕΕ, κυρίως δε σε περίπτωση που δεν διαθέτουν έγγραφα ταυτότητας. Ακόμη, το ΣΚΕΕ θα παρέχει ακριβή εικόνα των ταξιδιωτικών ροών και του αριθμού των προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής, επιτρέποντας την εφαρμογή μιας τεκμηριωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη χάραξη πολιτικής, π.χ. για τις υποχρεώσεις έκδοσης θεώρησης. Τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 4 θα χρησιμοποιούνται για την επίτευξη αυτού του τελευταίου σκοπού.

⁽¹⁾ Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29, η οποία συστάθηκε δυνάμει της οδηγίας 95/46/ΕΚ, απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε εθνικής αρχής προστασίας δεδομένων, τον ΕΕΠΔ, καθώς και έναν αντιπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και είναι ανεξάρτητη. Η επιστολή της 12ης Ιουνίου 2012 της ομάδας εργασίας προς την κ. Cecilia Malmström αναφορικά με τα ευφυή σύνορα είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/files/2012/20120612_letter_to_malmstrom_smart-borders_en.pdf

⁽²⁾ Ομάδα εργασίας του άρθρου 29, γνωμοδότηση 05/2013 σχετικά με τα ευφυή σύνορα. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp206_en.pdf

⁽³⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ της 7ης Ιουλίου 2011, διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2011/11-07-07_Migration_EL.pdf

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 4ης Μαΐου 2011, για τη μετανάστευση [COM(2011) 248/3].

⁽⁵⁾ Προκαταρκτικές παρατηρήσεις του ΕΕΠΔ της 3ης Μαρτίου 2008, διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2008/08-03-03_Comments_border_package_EN.pdf

⁽⁶⁾ Ανακοινώσεις της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τα εξής θέματα: «Προετοιμασία των επόμενων σταδίων όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2008) 69 τελικό]· «Εξέταση της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων (EUROSUR)» [COM(2008) 68 τελικό]· και «Έκθεση για την αξιολόγηση και τη μελλοντική ανάπτυξη του οργανισμού FRONTEX», COM(2008) 67 τελικό.

⁽⁷⁾ Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης του ΕΕΠΔ σχετικά με τη δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα και τις επιπτώσεις της στην προστασία των δεδομένων, Βρυξέλλες, 10 Απριλίου 2013, Τόπος διεξαγωγής: κτίριο ΕΕΠΔ, οδός Montoyer 30, Βρυξέλλες. Βλ. περίληψη στον δικτυακό τόπο: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/PressNews/Events/2013/13-04-10_Summary_smart_borders_final_EN.pdf

⁽⁸⁾ Βλ. την αιτιολογική έκθεση της πρότασης ΣΚΕΕ.

12. Το ΣΚΕΕ θα αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη του ΠΚΤ, το οποίο θα αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων από τακτικούς ταξιδιώτες υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν υποβληθεί σε προκαταρκτικό έλεγχο ασφάλειας. Οι καταχωρισμένοι ταξιδιώτες θα διαθέτουν ένα αδειοδοτικό περιέχον μία μοναδική αναγνωριστική μονάδα το οποίο θα σαρώνουν κατά την άφιξη στα σύνορα και την αναχώρηση από αυτά με τη χρήση μιας αυτόματης πύλης. Τα αποθηκευμένα στο αδειοδοτικό δεδομένα, τα δακτυλικά αποτυπώματα και, κατά περίπτωση, ο αριθμός της αυτοκόλλητης θεώρησης θα συγκρίνονται με τα αποθηκευθέντα στο κεντρικό αποθετήριο και σε άλλες βάσεις δεδομένων. Εάν όλοι οι έλεγχοι είναι επιτυχείς, ο ταξιδιώτης θα μπορεί να διέλθει μέσω της αυτόματης πύλης. Σε αντίθετη περίπτωση, ένας συνοριοφύλακας θα παρέχει βοήθεια στον ταξιδιώτη.

13. Τέλος, η πρόταση τροποποίησης επιδιώκει την προσαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (στο εξής: «κώδικας συνόρων του Σένγκεν») στις νέες προτάσεις κανονισμών σχετικά με τη θέσπιση ΣΚΕΕ και ΠΚΤ.

1.4. Περιεχόμενο και δομή της παρούσας γνωμοδότησης

14. Η ιδέα της ανάπτυξης ηλεκτρονικού συστήματος ελέγχου της εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος της ΕΕ και της εξόδου τους από αυτό δεν είναι καινούργια. Αρκετές από τις προαναφερθείσες ανακοινώσεις της Επιτροπής έχουν ήδη προετοιμάσει το έδαφος για τις προτάσεις που αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης στην παρούσα γνωμοδότηση. Η δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα πρέπει, επομένως, να εξεταστεί υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των εξελίξεων. Συγκεκριμένα, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία.

15. Στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, η Επιτροπή υιοθέτησε τη στρατηγική προσέγγιση της εκτίμησης της ανάγκης ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού προτύπου ανταλλαγής πληροφοριών, που θα βασίζεται στην αξιολόγηση των ισχυουσών πράξεων, ήτοι, μεταξύ άλλων, σε ισχυρό καθεστώς προστασίας δεδομένων, σε καλώς στοχοθετημένη συγκέντρωση δεδομένων και σε εξορθολογισμό των διαφόρων μέσων, περιλαμβανομένης της θέσπισης επιχειρηματικού προγράμματος για τα μεγάλα συστήματα ΤΠ. Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης υπενθυμίζει την ανάγκη να εξασφαλισθεί η συνοχή της εφαρμογής και της διαχείρισης των διαφόρων μέσων διαχείρισης πληροφοριών με τη στρατηγική προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και με το επιχειρηματικό πρόγραμμα για τα μεγάλης κλίμακας συστήματα ΤΠ⁽¹⁾.

16. Η εκπόνηση ολοκληρωμένης ανάλυσης είναι απολύτως επιβεβλημένη δεδομένης της ύπαρξης και της περαιτέρω ανάπτυξης και εφαρμογής μεγάλης κλίμακας συστημάτων ΤΠ, όπως το Eurodac⁽²⁾, το VIS⁽³⁾ και το SIS II⁽⁴⁾. Το σύστημα ευφυών συνόρων που πρόκειται να αναπτυχθεί θα αποτελέσει ένα ακόμη μέσο συλλογής τεράστιων ποσοτήτων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τον σκοπό του ελέγχου των συνόρων. Αυτή η σφαιρική προσέγγιση επιβεβαιώθηκε πρόσφατα από το Συμβούλιο ΔΕΥ, το οποίο υπογράμμισε την ανάγκη εξαγωγής περισσότερων διδαγμάτων από την εμπειρία του SIS, ιδίως σε επίπεδο κλιμάκωσης των δαπανών⁽⁵⁾. Ο ΕΕΠΔ διατύπωσε ακόμη την παρατήρηση ότι «το ευρωπαϊκό πρότυπο πληροφοριών δεν πρέπει να σχεδιαστεί βάσει τεχνικών κριτηρίων», δεδομένων των σχεδόν απεριόριστων δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες. Οι πληροφορίες θα πρέπει να υφίστανται επεξεργασία μόνο βάσει συγκεκριμένων αναγκών που προκύπτουν σε επίπεδο ασφάλειας⁽⁶⁾.

17. Όσον αφορά την ανάλυση του ΣΚΕΕ και του ΠΚΤ υπό το πρίσμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽⁷⁾ (στο εξής: «Χάρτης»), και ιδίως το άρθρο 7 και το άρθρο 8. Το άρθρο 7, το οποίο προσομοιάζει στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁽⁸⁾ (ΕΣΔΑ), κατοχυρώνει το γενικό δικαίωμα στον σεβασμό της

⁽¹⁾ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης — Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες (ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1).

⁽²⁾ Βλ. κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΕΕ L 180 της 29.6.2013 σ. 1).

⁽³⁾ Βλ. κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 767/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ κρατών μελών για τις θεωρήσεις μικρής διάρκειας (Κανονισμός VIS) (ΕΕ L 218 της 13.8.2008 σ. 60).

⁽⁴⁾ Βλ. κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη δημιουργία, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II) (ΕΕ L 381 της 28.12.2006 σ. 4).

⁽⁵⁾ Βλ. έγγραφο του Συμβουλίου αριθ. 8018/13, Σημείωμα της Προεδρίας προς τη στρατηγική επιτροπή για τη μετανάστευση, τα σύνορα και το άσυλο/Μεικτή επιτροπή (ΕΕ-Ισλανδία/Λιχτενστάιν/Νορβηγία/Ελβετία), 28 Μαρτίου 2013 σχετικά με τη δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα. <http://www.statewatch.org/news/2013/apr/eu-council-smart-borders-8018-13.pdf>

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων της 10ης Ιουλίου 2009 σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με θέμα έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών (ΕΕ C 276 της 17.11.2009 σ. 8).

⁽⁷⁾ ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σ. 389.

⁽⁸⁾ Συμβούλιο της Ευρώπης, Σειρά Ευρωπαϊκών Συνθηκών ETS αριθ. 5 της 4.11.1950.

ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, και προστατεύει τα πρόσωπα από πιθανές παραβιάσεις του εν λόγω δικαιώματος εκ μέρους των δημόσιων αρχών, ενώ το άρθρο 8 του Χάρτη κατοχυρώνει το δικαίωμα των προσώπων στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν και επιτρέπει την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων μόνο υπό συγκεκριμένες και καθορισμένες προϋποθέσεις. Οι δύο αυτές προσεγγίσεις είναι διαφορετικές και ταυτόχρονα συμπληρωματικές. Η δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα θα αξιολογηθεί υπό το πρίσμα των δύο αυτών προσεγγίσεων.

18. Η παρούσα γνωμοδότηση, η οποία δίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στην πρόταση ΣΚΕΕ, καθώς εγείρει περισσότερα ζητήματα σε επίπεδο προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, διαρθρώνεται ως ακολούθως:

- Στην ενότητα II παρατίθεται γενική εκτίμηση του συστήματος εισόδου/εξόδου, με έμφαση στη συμμόρφωση προς αμφότερα τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη,
- Στην ενότητα III διατυπώνονται παρατηρήσεις για επιμέρους διατάξεις της πρότασης ΣΚΕΕ που αφορούν συγκεκριμένα την επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων και την πρόσβαση των αρχών επιβολής του νόμου σε αυτά,
- Στην ενότητα IV διατυπώνονται παρατηρήσεις για διάφορα άλλα θέματα που πραγματεύεται η πρόταση ΣΚΕΕ,
- Η ενότητα V εστιάζει στο ΠΚΤ,
- Η ενότητα VI αναφέρεται στην ανάγκη θέσπισης πρόσθετων εγγυήσεων που θα διέπουν την ασφάλεια των δεδομένων,
- Στην ενότητα VII διατυπώνονται τα συμπεράσματα.

VII. Συμπεράσματα

102. Η δέσμη μέτρων για τα ευφυή σύνορα αποσκοπεί στη δημιουργία ενός νέου συστήματος ΤΠ μεγάλης κλίμακας το οποίο θα συμπληρώνει τους υφιστάμενους μηχανισμούς ελέγχου των συνόρων. Η νομιμότητα του εν λόγω συστήματος πρέπει να αξιολογηθεί με γνώμονα τις αρχές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, και ιδίως στο άρθρο 7 σχετικά με το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, και στο άρθρο 8 σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με στόχο την αξιολόγηση όχι μόνο των πιθανών παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων εκ μέρους του νέου συστήματος, αλλά και των εγγυήσεων που παρέχουν οι προτάσεις κανονισμών όσον αφορά την προστασία των δεδομένων.

103. Συναφώς, ο ΕΕΠΔ επιβεβαιώνει ότι το προτεινόμενο ΣΚΕΕ παραβιάζει το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει μεν την ικανοποίησή του για τις εγγυήσεις που προβλέπονται στις προτάσεις και αναγνωρίζει τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η Επιτροπή προς αυτήν την κατεύθυνση, ωστόσο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εξακολουθεί να χρήζει ιδιαίτερης προσοχής το εξής κείμενο ζήτημα: ότι διακυβεύεται η αποδοτικότητα του συστήματος ως προς το κόστος, όχι μόνο από οικονομικής πλευράς, αλλά και ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα, υπό το ευρύτερο πλαίσιο των διαθέσιμων συστημάτων διαχείρισης των συνόρων και των ήδη ισχυουσών πολιτικών στον συγκεκριμένο τομέα.

104. Ο ΕΕΠΔ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις σχετικά με το ΣΚΕΕ:

- Η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα του συστήματος θα μπορούν να ικανοποιούν τις αρχές του άρθρου 7 του Χάρτη μόνο μετά από τη θέσπιση σαφούς ευρωπαϊκής πολιτικής για τη διαχείριση των προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής και την αξιολόγηση του συστήματος υπό το ευρύτερο πλαίσιο των ήδη διαθέσιμων συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας.
- Οι αρχές που διέπουν την προστασία των δεδομένων, δυνάμει του άρθρου 8, θα πρέπει να βελτιωθούν ως ακολούθως:
 - Να περιοριστούν οι σκοποί και το σύστημα να σχεδιαστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην προδικάζει τη μελλοντική αξιολόγηση οιασδήποτε πρόσβασης των αρχών επιβολής του νόμου στα δεδομένα του ΣΚΕΕ.
 - Να ενισχυθούν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, και ιδίως τα δικαιώματά τους στην πληροφόρηση και στις δυνατότητες προσφυγής σε ένδικα μέσα, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη θέσπισης συγκεκριμένων εγγυήσεων οι οποίες θα διέπουν τις αποφάσεις περί υπολογισμού της διάρκειας διαμονής που θα λαμβάνονται με αυτοματοποιημένο τρόπο.
 - Η εποπτεία του συστήματος να συνοδεύεται από σαφή εικόνα της κατανομής των αρμοδιοτήτων σε εθνικό επίπεδο, ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα των υποκειμένων των δεδομένων να προασπίζονται τα δικαιώματά τους ενώπιον της εκάστοτε αρμόδιας αρχής.
 - Όσον αφορά τη χρήση βιομετρικών δεδομένων, θα πρέπει να εκπονηθεί στοχευμένη εκτίμηση αντικτύπου και, εφόσον κριθεί αναγκαίο, η επεξεργασία των δεδομένων αυτών να διέπεται από συγκεκριμένες εγγυήσεις όσον αφορά τη διαδικασία καταχώρισής τους, τον βαθμό ακρίβειας των δεδομένων και την ανάγκη ύπαρξης εναλλακτικής διαδικασίας. Πέραν τούτου, ο ΕΕΠΔ αμφισβητεί έντονα την πρακτική της συλλογής δέκα δακτυλικών αποτυπωμάτων αντί δύο ή τεσσάρων, τα οποία σε κάθε περίπτωση επαρκούν για τους σκοπούς της εξακρίβωσης.

— Να τεκμηριώνονται οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία τη διαβίβαση δεδομένων του ΣΚΕΕ σε τρίτες χώρες σχετικά με τον επαναπατρισμό υπηκόων τρίτων χωρών.

105. Αν και το ΠΚΤ δεν εγείρει τα ίδια σοβαρά ζητήματα με το ΣΚΕΕ όσον αφορά την πιθανή παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ο ΕΕΠΔ εφιστά, εντούτοις, την προσοχή του νομοθέτη στις ακόλουθες πτυχές:

- Ο προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος είναι μεν αναγνωρισμένος, όμως για την επεξεργασία των δεδομένων η συγκατάθεση θα πρέπει να θεωρείται ως έγκυρος νομικός λόγος μόνο εφόσον δίδεται ελεύθερα, γεγονός που σημαίνει ότι το ΠΚΤ δεν πρέπει να αποτελεί τη μοναδική έγκυρη εναλλακτική λύση στις μακριές ουρές αναμονής και στον μεγάλο φόρτο εργασίας των διοικητικών αρχών.
- Θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα για την πρόληψη των διακρίσεων: η μεγάλη πλειονότητα των ταξιδιωτών που δεν ταξιδεύουν αρκετά συχνά ώστε να έχουν καταχωριστεί τα στοιχεία τους ή των οποίων δεν είναι δυνατή η ανάγνωση των δακτυλικών αποτυπωμάτων δεν θα πρέπει να κατατάσσονται εκ των πραγμάτων στην κατηγορία των ταξιδιωτών «υψηλότερου κινδύνου».
- Η διαδικασία εξακρίβωσής τους, αποτέλεσμα της οποίας είναι η καταχώριση των στοιχείων τους, θα πρέπει να βασίζεται σε επιλεκτική πρόσβαση σε σαφώς καθορισμένες βάσεις δεδομένων.

106. Όσον αφορά τις συναφείς με την ασφάλεια πτυχές του ΣΚΕΕ και του ΠΚΤ, ο ΕΕΠΔ εκτιμά ότι για αμφότερα θα πρέπει να αναπτυχθούν επιχειρηματικά προγράμματα και πρακτικές διαχείρισης των κινδύνων που απειλούν την ασφάλεια των πληροφοριών, με γνώμονα την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των συναφών κινδύνων. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για τη στενή συνεργασία του οργανισμού με τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 18 Ιουλίου 2013.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
